

NIUWS VAN HET VAKBONDSFRONT

PHILIPS DREIGT

Enige tijd geleden ontvingen wij de hiernaast afgedrukte brief. Het Internationaal Octrooibureau B.V. waakt over de belangen van Philips. Niet zo verwonderlijk trouwens, want dit bureau is eigendom van Philips. Maar blijkt denkt Philips zich te moeten beschermen met de naam van onze krant. Op zich is dat niet verwonderlijk, maar het is een heel bizar blad met de naam van het bedrijf in de titel. Zeker ook voor Philips. Denk maar eens aan al die vakbondsbleden.

Verder heeft SOBE wel meer brochures en dergelijke geproduceerd met de naam 'Philip' in de titel. In al deze gevallen hulde Philips zich in stil zwijgen. Zonder de genoemde bladen en brochures te na te willen doen blijkt Philips wel erg bang te zijn voor onze krant. Aangezien dit nummer al bij de drukker lag, toen we de brief kregen, hebben we nog niet de tijd gehad precies uit te zoeken hoe het juridisch in elkaar steekt. Het blijft dus nog even onduidelijk. De naam van de krant, de illustratie op de achtergrond van dit artikel) de volgende keer weer fier de kop van de krant siert

Philips in aktie tegen krant

In juni 1982 werd door de Stichting Onderzoek Bedrijfstak Electrotechniek, SOBE, een internationale Philips-konferentie georganiseerd. Werknemers en werknemers uit acht Europese landen en uit India, Columbia en Brazilië wisselden informatie uit over reorganisatietechnieken, automatisering, vakbondsstrijd, vrouwenstrijd, enzovoorts. Informatie-uitwisseling werd door de deelnemers als een belangrijk aktiepunt tegen het bij Philips gevoerde beleid gezien. Dat moest ook doorgaan na de conferentie. Eén van de suggesties op de conferentie was het uitgeven van een

internationaal blad. Aan SOBE werd gevraagd om de organisatie daarvan op zich te nemen. Inmiddels is in mei j.l. het tweede nummer verschenen. De krant verschijnt in het Nederlands, Engels en Spaans en komt uit onder de naam *Philips Workers News*.

Was het bij de organisatie van de conferentie zo dat de Industriebond-FNV haar kaderleden afraadde deel te nemen aan de SOBE-bijeenkomst, bij de krant waait de tegenwind uit een andere hoek. U raadt het al, Philips komt in aktie. In een brief van het Internationaal Octrooi-bureau (eigendom Philips) wordt SOBE te verstaan gegeven dat het voeren van de merknaam Philips

voor onder andere drukwerken, boeken, brochures, folders en kranten verboden is. Mocht SOBE ertoe overgaan nog meer kranten onder de naam Philips uit te geven kunnen gerechtelijke stappen worden verwacht. Deze brief kwam binnen na het verschijnen van het eerste nummer. In het tweede nummer is op de voorpagina zowel de Philips-brief als de kop Philips Workers News afgedrukt. De inhoud van het tweede nummer bestaat onder andere uit de volgende artikelen: Philips houdt Audio voor de gek, groeiende militaire belangen van Philips, de wereldwijde structuur van Philips, Colombiaans vakbondskongres, werken bij Philips in India, vrouwenarbeid bij Philips. SOBE: Eindhoven

Samenvatting rede Willem Agenant

Willem Agenant heeft het dus niet gehaald. De bondsraad van de Industriebond FNV koos Dick Visser tot voorzitter. Nu zal niemand de illusie gehad hebben dat de man van de basis de man van het apparaat op dit moment kon verslaan. De enige verrassing was dan ook het relatief grote aantal stemmen dat Agenant, ondanks alles, op zich wist te verenigen. Ondanks alles, want het bondsapparaat heeft alles op alles gezet om te verhinderen dat er een echte verkiezingsstrijd zou plaatsvinden. Het wist dat, indien de visies van beide kandidaten voor het front van de hele organisatie tegenover elkaar geplaatst zouden worden, Visser op zijn minst een heel zware dobber gehad zou hebben.

Visies

Wat die visies betreft: die van Visser is in de gewone pers nogal uitvoerig aan de orde geweest. Die van Agenant is, op een schaarse uitzondering na, vrijwel doodgezwegen, solidariteit meent er daarom goed aan te doen een samenvatting te geven van de rede die Agenant 16 mei j.l. voor de bondsraad hield en waarin hij zijn opvattingen over het bondsvoorzitterschap tot uiting bracht. Wellicht dat menig vakbondsaktivist er iets van zichzelf in zal herkennen. Willem Agenant dan had het over de

NIEUWS VAN HET VAKBONDSFRONT

democratie binnen de bond, over de toekomstvisie van de heren Visser en Tuinenburg en ontvouwde tenslotte zijn eigen opvatting omtrent de wijze waarop een vakbond geleid dient te worden.

Hij konstateert, in tegenstelling met wat bijvoorbeeld Cees Sint Nicolaas in een recent interview met De Groene Amsterdammer meende te moeten zeggen, dat er wel degelijk belangrijke verschillen bestaan tussen wat Visser wil en wat hem voor ogen staat '... dat verschil is dat Dick Visser aan individuele belangenbehartiging wil doen binnen het bestaande economische systeem, het kapitalisme met zijn partikuliere vrije ondernemingswijze productie, terwijl ik, door middel van een overgangsstrategie ... de pit van onze maatschappij, de kernbeslissingen die binnen de afzonderlijke ondernemingen genomen worden, wil veranderen, democratiseren.'

Agenant illustreert de aanvaarding van het kapitalisme door de bond met verwijzing naar het deelnemen aan allerlei klassensamenwerkingsinstellingen, het bijdragen aan de 'sanering' van het bedrijfsleven, meewerken aan bedrijfssluitingen, deelnemen in de commissie-Wagner.

De vakbond als sociale ANWB

Individuele hulpverlening gaat de boventoon voeren: juridische hulp, goedkope vakanties, een ongeval- en begrafenisverzekering. 'Bondsraad, dit soort aanbiedingen moet voor mensen reden zijn lid te worden of te blijven van de bond!'

Visser wil met de kollektieve belangenbehartiging op de informele toer. Ter Hart juicht dat toe, Dekker (Philips), Wagner en Van Veen kijken verheugd. Het blijft immers bij rommelen in *hun* marge!

Visser en Tuinenburg willen af van het principe van de brede vakbeweging. Ze willen terreinen als vrede en veiligheid, energie laten vallen. Tuinenburg wil ook geen extra aandacht voor vrouwen, buitenlanders en jongeren. 'Met andere woorden, het lijkt erop of we terug moeten vallen op een vakbond voor de blanke, gezonde en getrouwde arbeider met een gezin.' Met dit alles wordt de toekomstvisie van *Fijn is Anders* overboord gezet. Agenant komt dan tot zijn eigen vakbondvisie. Hij wil een brede vakbewe-

ging die vecht voor een democratisch socialisme op basis van arbeidsdemocratie. Die moet, dwars door politieke partijen heen mannen, vrouwen, buitenlanders, jongeren, WAO-ers en WW-ers mobiliseren voor zeggenschap in bedrijven en instellingen, over milieu, vrede en woonlasten.

Zo'n democratisch socialisme betekent een breuk met de huidige, kapitalistische maatschappijstructuur: het konfliktmodel. De door ons gewenste maatschappij moeten we realiseren door democratische machtsvorming. Die moet starten bij het vakbondswerk in de bedrijven, door daar de basismacht van de arbeiders te mobiliseren. Mobilisatie, aan te vangen bij de concrete dagelijkse, directe eisen. Daarin wordt de broodnodige solidariteit opgebouwd en wordt strijdervaring opgedaan, neemt het bewustzijn van de arbeiders toe. Zo kan stap voor stap de ondernemersmacht worden afgebroken en wordt het mogelijk te produceren voor de behoeften en niet voor de winst.

De kernbeslissingen van de huidige economie worden in de partikuliere onderneming genomen. Daar ben je dus in staat ze te democratiseren. Bedrijvenwerk dus als één van de middelen en op het nivo van de plaatselijke afdeling moet dit middel gebundeld in aanraking gebracht worden met de andere delen van de brede vakbeweging: vrouwen, jongeren, minderheden, WAO-ers, WW-ers, milieu-actiegroepen, om er een aantal te noemen. Zo kan gewerkt worden aan de machtsvorming op de diverse terreinen.

Deze werkwijze, deze manier van machtsvorming brengt bij de betrokkenen politiek en maatschappelijk inzicht voort. De zogenaamde tegenstellingen blijken dan slechts schijnstellingen te zijn en de solidariteit neemt toe. Niet de solidariteit van het woord, maar de solidariteit van strijd, inzicht en ervaring. Dat leidt tot snelle mobilisatie voor de centrale eisen als de verkorting van de werkweek, de handhaving van de prijscompensatie, het behoud van de sociale voorzieningen, enzovoorts.

Vakbondsdemocratie

Agenant valt erover dat er in het bondsorgaan ZIN geen enkele aandacht is besteed aan zijn kandidatuur.

Formeel is er tegen de gang van zaken misschien weinig in te brengen, het *democratisch gehalte* ervan is echter nihil. 'Een nieuw gekozen bondsvoorzitter hoort de uitdrukking te zijn van wat de leden en kaderleden in een bepaalde periode willen. In dit geval hebben de leden en kaderleden niet eens geweten dat er twee kandidaten waren die *verschillende visies* hadden.' De brief waarin Agenant zijn kandidaatstelling motiveerde is via allerlei manipulaties nooit in ZIN verschenen. Vanuit het bezoldigdenapparaat begreep hij dat Dick Visser verboden had de brief te plaatsen. 'Zo democratisch werkt dat dus binnen onze bond.' Ook ingezonden brieven met betrekking tot zijn kandidatuur zijn nooit in het bondsblad geplaatst.

'Ik denk', zegt Agenant, 'dat we deze bureaucratische, oligarchische en ondemokratische opzet *nu* zouden moeten doorbreken. Nu kan het en is het het moment ervoor; doen we het niet dan betekent dat op termijn de dood voor onze bond. Mensen, en juist kaderleden, worden steeds mondiger en zullen steeds vaker wegllopen als ze zich op een dergelijke manier genomen voelen.'

Konklusies

Dick Visser staat, in de opvatting van Agenant, voor een korporatieve vakbeweging, een vakbeweging op basis van klassensamenwerking binnen het kapitalisme. Hij wil het lidmaatschap ervan aantrekkelijk maken door een pakket van individuele diensten en de kollektieve belangenbehartiging op een informele manier aanpakken. Geen aandacht voor de zogenoemde speciale groepen, maar voorrang aan de blanke gezonde vakarbeider, getrouwd en met een gezin. Een vakbeweging die formeel nog wel democratisch is, maar niet in de praktische uitwerking door de overmacht van het bureaucratische apparaat.

Willem Agenant daarentegen wil een oppositionele vakbeweging, die niet alleen in woord maar door de daad het kapitalisme wil vervangen door een democratisch socialisme.

'Samenwerking van kapitaal en arbeid gaat altijd ten koste van de arbeider en gaat voorbij aan de objectief bestaande tegenstellingen tussen kapitaal en arbeid. De vakbeweging waar ik voorstander van ben zal dus het konfliktmodel nastreven.' Voorrang voor kol-

NIUWS VAN HET VAKBONDSFRONT**Solidariteit**

lektieve belangenbehartiging met mobilisatie van de leden. Openbare en democratische machtsvorming om de kollektieve belangen te verdedigen en te veroveren. 'Door deze mobilisatie... worden solidariteit, inzicht en leerprocessen tot stand gebracht. Dit alles is slechts mogelijk bij een zo breed mogelijke vakbondsdemocratie...'

De openbare en democratische machtsvorming dient te steunen op de verschillende groepen binnen de brede vakbewegingen: Blg-en, vrouwen, mannen, jongeren, minderheden, WAO-ers en WW-ers. 'Dat is *mijn* idee van de vakbeweging waar ik voor wens te staan. Een vakbeweging die vecht en mobiliseert voor een socialisme op basis van arbeidsdemocratie.' Aan het eind van zijn rede citeerde Agenant de Brise vakbondsleider

Hugh Scanlon: 'Behoed me ervoor een 'respektabel' vakbondsbestuurder te worden. Want ik weet dat als de andere kant je prijst, je je werk niet goed doet.' Dus 'bondsraad, ik hoop dan ook gespaard te blijven van de loftuitingen van Dekker, Wagner en Van Veen want ik wil een aanvoerder zijn in de strijd, een strijd die zal leiden tot een rechtvaardige samenleving voor de onderliggenden in *deze* samenleving. En dat zal juist ten koste gaan van die heren.'

Een meerderheid van de bondsraad dacht er echter anders over en koos Visser tot nieuwe voorzitter. *Elseviers Weekblad* onder andere was daar zeer tevreden over.

Redactie

NIEUWS VAN HET VAKBONDSFRONT

Twee voorvallen uit de dagelijkse vakbondspraktijk hebben me weer eens duidelijk gemaakt dat er nog heel wat schort aan de democratie binnen de vakbeweging.

De opdracht van de vergadering wordt niet uitgevoerd

De Dienstenbond-FNV houdt 6 juni een landelijke ledenvergadering ter voorbereiding van de 11 juni-demonstratie. De discussie spitst zich toe op een geschiedstuk dat door de Amsterdamse afdeling is uitgereikt. Daarin

Over het lastigvallen van meisjes en vrouwen

Vijf minuten voor acht: drie vrouwen waren tot dan toe naar de Kargadoor gekomen voor onze (FNV-Vrouwen Utrecht) thema-avond over ongewenste intimiteiten op de werkplek. Een kwartiertje later konden we opgelucht ademhalen want de klaargezette stoeltjes bleken alle bezet te zijn. Dit betekende, dat ruim 40 vrouwen aanwezig waren.

Waarom deze avond?

We hadden een aantal redenen om deze avond te organiseren. Ten eerste is uit de Viva-enquête uit 1981 en uit Amerikaans onderzoek gebleken, dat het een veel voorkomend verschijnsel is, dat je als vrouw op je werk lastiggevallen wordt door mannelijke collega's. We wilden hieraan meer bekendheid geven, zodat vrouwen gaan beseffen, dat het geen individueel probleem is.

Ten tweede wilden we als vakbondsvrouwen deze avond organiseren, omdat we vinden, dat het feit of je ergens prettig werkt, alles te maken heeft met arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden.

Voor die zaken heeft de vakbond een naam op te houden. Het trieste is echter, dat de vakbond tot nu toe alleen voornamelijk, of vooral, de belangen van een groep van haar leden verdedigd heeft, namelijk de mannelijke. Als we willen dat hierin verandering komt, zullen we er zelf wat aan moeten doen.

Het doel van de avond was dus onder

andere ook te bedenken hoe we dit probleem onder de aandacht van de bonden kunnen brengen.

Wat zijn ongewenste intimiteiten?

Het is vaak makkelijker te zeggen wat het niet is, namelijk de oprecht bedoelde complimentjes en waardering over je werk of je persoon. We praten niet voor niets over *ongewenste intimiteiten*. Dit ongewenste betekent, dat het een type gedrag is wat naar jou toe als vrouw geuit wordt, wat je niet wilt, waarvan je niet gediend bent. Het is een uiting van mannelijke collega's, waarin heel duidelijk wordt, dat het niet gaat om de waardering voor jou als werkneemster, maar waarbij het alleen en uitsluitend gaat om het feit dat je een vrouw bent. Vaak is hierbij sprake van machtsverhoudingen, waarbij de chef of baas vindt bepaalde voorrechten te hebben. Het betekent voor een werkneemster, dat je ook bepaalde voordelen in het vooruitzicht worden gesteld, zoals leuker werk of een betere beoordeling.

Dit laatste betekent, dat het niet zo eenvoudig ligt, dat je 'gewoon' kunt zeggen, datje bepaalde opmerkingen over je uiterlijk of handtastelijkheden niet prettig vindt.

De baantjes voor vrouwen liggen toch al niet voor het opscheppen. Opstapen en wat anders zoeken is een zeer onzekere oplossing, om uit een voor jou als vrouw bedreigende werksfeer te komen.

In de film 'It's not your imagination' (Het is geen verbeelding) vertellen verschillende vrouwen over hun ervaringen. De film begint met een vrouw, die binnenstapt bij een vakbondsbureau, dat zich speciaal met dit probleem bezighoudt. Zij vertelt, dat zij het zat is voortdurend grove opmerkingen naar haar hoofd te krijgen. Zij werkt als koffiejuffrouw en moet bij mannelijke collega's de koffie rondbrengen. De zogenaamde 'grappen' en opmerkingen zijn niet van de lucht.

Een ex-sekretaresse vertelt, dat zij niet meer werkt omdat het haar allemaal teveel werd. Toen zij op een bepaald moment op kantoor iets opzocht en blijkbaar haar baas en

klant in de weg stond, zei deze: 'Als zij haar tieten weghaalt, kunnen wij er ook bij'.

Een meisje wat in een restaurant werkte werd door haar baas na werktijd aangerand. Een aangifte bij de politie had volgens de laatste niet veel zin, omdat er geen getuigen waren. Pas als er meer klachten kwamen kon er aan gewerkt worden. Het meisje had vijf dagen na de aanranding ontslag genomen.

Ontslag nemen is één van de oplossingen, waarvan een vrouw in de film vertelt. Een ander had met een andere vrouw overal in het bedrijf waar zij werkte briefjes opgehangen, om, voor de man van wiens gedrag zij last had, te waarschuwen. Dit bleek succesvol.

De adviezen van vrouwen die aan de film meewerkten waren: hou het niet stil, vertel het aan andere vrouwen, schreeuw het uit, pik het niet zomaar, vindt het vooral niet zomaar normaal.

Hoogoven vrouwenwerkgroep 'Handen Thuis'

Na de pauze waren twee vrouwen van de werkgroep 'Handen Thuis' van de Hoogovens aan het woord. De werkgroep is opgericht nadat vorig jaar drie stagiaires door hun begeleider waren aangerand. Een van de meisjes vertelde haar ervaring aan haar lerares op school. De andere meisjes hadden er tot dan toe over gezweven, omdat hun begeleider bij de Hoogovens bedreigd had met een slechte beoordeling over hun stage, als zij erover zouden vertellen. De lerares bracht de zaak onder de aandacht van de hoogovenvrouwen, die ermee naar de directie zijn gestapt. Deze heeft de begeleider een berisping gegeven en de stageplaatsen opgeheven.

De drie meisjes hadden geen aangifte gedaan bij de politie van aanranding. Een advokate, die uiteindelijk door de werkgroep in de arm genomen was, kon alleen werken aan het onrechtmatig opheffen van de stageplaatsen. Tot op heden zijn deze niet weer opgesteld voor meisjes. De werkgroep heeft ook steun gezocht bij de Industriebond, die in eerste instantie niet happig was. (...)

NIEUWS VAN HET VAKBONDSFRONT

Hierop zijn de vrouwen van de werkgroep steunbetuigingen gaan verzamelen. Die kwamen met postzakken tegelijk. Vanaf dat moment was het voor de Industriebond duidelijk, dat zij zich voor een rechtvaardige zaak zouden inzetten, wat daarna ook meer gebeurde.

De werkgroep heeft ook aan andere vrouwen bij de Hoogovens om ervaringen gevraagd. Nu, een half jaar na het begin van de actie, komen deze nog steeds binnen.

De bedoeling is deze ervaringen te bundelen in een *zwartboek* en deze aan te bieden aan de directie, met als eerste eis het weer openstellen van de stageplaatsen voor meisjes. Het idee van een *zwartboek* is op een pretentieuze wijze via een interview in Het Parool in het nieuws gekomen. De reacties waren in eerste instantie niet mis. Mannen bleven uit de buurt van hun vrouwelijke kollega's, om vooral maar niet in het *zwartboek* te komen; andere vrouwen begonnen een handtekeningenactie met als leus, dat het allemaal meeviel en dat zij altijd heel prettig met mannelijke kollega's hadden samengewerkt. De verhitte gemoederen zijn nu na een half jaar wat afgekoeld.

Als belangrijkste effecten van hun actie zien de vrouwen van de werkgroep, dat er nu in het bedrijf over gepraat wordt, dat er bij de bond mee aangeklopt kan worden en dat vrouwen nu ook voelen, dat ze ongewenste intimiteiten niet meer zomaar hoeven te pikken. Mannelijke kollega's hebben hun agressie tegen de werkgroep wat laten varen; slechts van enkelen krijgt de werkgroep echte steun.

Nieuwe werkgroep - klachtenburo

In de discussie die volgde, bleek duidelijk dat de hoogovensvrouwen zich door hun actie veel sterker zijn gaan voelen. Gezamenlijk, in de werkverhouding van 10 vrouwen op 5 mannen is er toch wat aan te doen en kunnen we door bekendheid te geven aan deze zaken ervoor zorgen dat het bespreekbaar en niet meer als direkt normaal beschouwd wordt, dat je je als werkneemster gedrag van mannelijke kollega's moet laten welgevalen.

Een van de aanwezige vrouwen vertelde haar ervaring: zij werkte als secretaresse en had haar baas duidelijk gemaakt, dat zij van bepaald gedrag niet gediend was. Hierop maakte haar chef haar duidelijk, dat een aantal bezigheden, zoals koffiezetten en planten water geven onderdeel waren van haar werkzaamheden als secretaresse. Tot hoe ver gaan de mogelijkheden van haar chef om bepaalde werkzaamheden onder de noemer van functie-omschrijving te laten vallen? Deze vraag konden we niet direkt beantwoorden. (...)

Aanwezig waren ook Annamargriet, ombudsvrouw in Utrecht en een aantal vrouwen van Vrouwen tegen Verkrachting. Een van de ideeën van de avond was om te bekijken of er in Utrecht ook zoiets als een klachtenburo kan worden opgericht. Een klachtenburo, waarin de ombudsvrouw, vrouwen tegen verkrachting en vakbondsvrouwen ieder op hun gebied een steentje bij kunnen dragen. Dit idee, samen met andere zoals bijvoorbeeld het maken van een videoband over Nederlandse situaties, wordt verder uitgewerkt door een groepje vrouwen, wat zich die avond daartoe bereid heeft verklaard. De groep is op 24 mei voor de eerste keer bij elkaar gekomen. Wie interesse heeft kan zich daarvoor opgeven bij ...

Uit: DAK-krant; FNV-vrouwen Utrecht, juni 1983